

USTAWA
z dnia 23 grudnia 1994 r.

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701.

o Najwyższej Izbie Kontroli

Rozdział 1
Zadania i zakres działania

Art. 1.

1. Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej.
2. Najwyższa Izba Kontroli podlega Sejmowi.
3. Najwyższa Izba Kontroli działa na zasadach kolegalności.

Art. 2.

1. Najwyższa Izba Kontroli kontroluje działalność organów administracji rządowej, Narodowego Banku Polskiego, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych.
2. Najwyższa Izba Kontroli może kontrolować działalność organów samorządu terytorialnego, samorządowych osób prawnych i innych samorządowych jednostek organizacyjnych.
3. Najwyższa Izba Kontroli może również kontrolować działalność innych jednostek organizacyjnych i podmiotów gospodarczych (przedsiębiorców) w zakresie, w jakim wykorzystują one majątek lub środki państwowe lub komunalne oraz wywiązują się z zobowiązań finansowych na rzecz państwa, w szczególności:
 - 1) wykonują zadania zlecone lub powierzone przez państwo lub samorząd terytorialny;
 - 2) wykonują zamówienia publiczne na rzecz państwa lub samorządu terytorialnego;
 - 3) organizują lub wykonują prace interwencyjne albo roboty publiczne;
 - 4) działają z udziałem państwa lub samorządu terytorialnego, korzystają z mienia państwowego lub samorządowego, w tym także ze środków przyznanych na podstawie umów międzynarodowych;
 - 5) korzystają z indywidualnie przyznanej pomocy, poręczenia lub gwarancji udzielonych przez państwo, samorząd terytorialny lub podmioty określone w ustawie z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych

- przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689, z późn. zm.¹⁾);
- 5a) udzielają lub korzystają z pomocy publicznej podlegającej monitorowaniu w rozumieniu odrębnych przepisów;
- 6) wykonują zadania z zakresu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego;
- 7) wywiązują się z zobowiązań, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.²⁾), z innych należności budżetowych, gospodarki pozabudżetowej i państwowych funduszy celowych oraz świadczeń pieniężnych na rzecz państwa wynikających ze stosunków cywilnoprawnych.
4. Najwyższa Izba Kontroli może kontrolować pod względem legalności i gospodarności działalność jednostek organizacyjnych i podmiotów innych niż wymienione w ust. 1 i 2, wykonujących zadania z zakresu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

Art. 2a.

Ilekoć w ustawie mówi się o samorządzie terytorialnym – należy przez to rozumieć gminę, powiat, samorząd województwa oraz inne samorządowe osoby prawne i samorządowe jednostki organizacyjne.

Art. 3.

Najwyższa Izba Kontroli, kontrolując jednostki wymienione w art. 2, bada w szczególności wykonanie budżetu państwa oraz realizację ustaw i innych aktów prawnych w zakresie działalności finansowej, gospodarczej i organizacyjno-administracyjnej tych jednostek.

Art. 4.

1. Najwyższa Izba Kontroli kontroluje wykonanie budżetu, gospodarkę finansową i majątkową Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Trybunału Konstytucyjnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Krajowego Biura Wyborczego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Państwowej Inspekcji Pracy.
2. Na zlecenie Sejmu Najwyższa Izba Kontroli przeprowadza kontrolę działalności Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Państwowej Inspekcji Pracy, tak jak działalności organów i jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 1.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 123, poz. 1291, Nr 145, poz. 1537 i Nr 281, poz. 2785 oraz z 2005 r. Nr 78, poz. 684 i Nr 183, poz. 1538.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199, z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590 i Nr 225, poz. 1635 oraz z 2007 r. Nr 112, poz. 769, Nr 120, poz. 818 i Nr 192, poz. 1378.

3. Kontrolę działalności Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, tak jak działalności organów i jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 1, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadza również na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a Kancelarii Senatu na wniosek Senatu.

Art. 5.

1. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadza kontrolę pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Kontrola działalności samorządu terytorialnego przeprowadzana jest pod względem legalności, gospodarności i rzetelności.
3. Kontrola działalności jednostek organizacyjnych i przedsiębiorców, o których mowa w art. 2 ust. 3, jest przeprowadzana pod względem legalności i gospodarności.

Art. 6.

1. Najwyższa Izba Kontroli podejmuje kontrole na zlecenie Sejmu lub jego organów, na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz z własnej inicjatywy.
2. Najwyższa Izba Kontroli wykonuje swoje zadania na podstawie okresowych planów pracy, które przedkłada Sejmowi; może też przeprowadzać kontrole doraźne.

Art. 7.

1. Najwyższa Izba Kontroli przedkłada Sejmowi:
 - 1) analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej;
 - 2) opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów;
 - 3) informacje o wynikach kontroli zleconych przez Sejm lub jego organy;
 - 4) informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz innych ważniejszych kontroli;
 - 5) wnioski w sprawie rozpatrzenia przez Sejm określonych problemów związanych z działalnością organów wykonujących zadania publiczne;
 - 6) wystąpienia zawierające wynikające z kontroli zarzuty, dotyczące działalności osób wchodzących w skład Rady Ministrów, kierujących urzędami centralnymi, Prezesa Narodowego Banku Polskiego i osób kierujących instytucjami, o których mowa w art. 4 ust. 1;
 - 7) sprawozdanie ze swej działalności w roku ubiegłym.
2. Tryb wykonywania przez Najwyższą Izbę Kontroli obowiązków wobec Sejmu i jego organów określa regulamin Sejmu.

Art. 8.

1. Najwyższa Izba Kontroli przedkłada Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych na jego wniosek oraz informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych na zlecenie Sejmu lub jego organów,

na wniosek Prezesa Rady Ministrów, a także o wynikach innych ważniejszych kontroli.

2. Najwyższa Izba Kontroli przedkłada Prezesowi Rady Ministrów informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych na jego wniosek oraz informacje o wynikach kontroli przedkładane Sejmowi i Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 9.

Delegatury Najwyższej Izby Kontroli przedkładają:

- 1) właściwym wojewodom informacje o wynikach ważniejszych kontroli dotyczących działalności terenowych organów administracji rządowej;
- 2) właściwym wojewodom, sejmikom samorządowym i organom stanowiącym jednostek samorządu terytorialnego informacje o wynikach ważniejszych kontroli dotyczących działalności samorządu terytorialnego.

Art. 10.

1. Prezes Najwyższej Izby Kontroli podaje do wiadomości publicznej, po przedłożeniu Sejmowi, analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej oraz sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli.
2. Prezes Najwyższej Izby Kontroli może, po przedłożeniu Sejmowi, podawać do wiadomości publicznej dokumenty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2–6, lub zawarte w nich ustalenia, z zachowaniem przepisów o tajemnicy ustawowo chronionej.

Art. 11.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli może występować do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami o:

- 1) stwierdzenie zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją;
- 2) stwierdzenie zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie;
- 3) stwierdzenie zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami;
- 4) stwierdzenie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych;
- 5) rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa.

Art. 12.

Organy kontroli, rewizji, inspekcji, działające w administracji rządowej i samorządzie terytorialnym, współpracują z Najwyższą Izbą Kontroli i są obowiązane do:

- 1) udostępniania Najwyższej Izbie Kontroli, na jej wniosek, wyników kontroli przeprowadzonych przez te organy;
- 2) przeprowadzania określonych kontroli wspólnie pod kierownictwem Najwyższej Izby Kontroli;

3) przeprowadzania kontroli doraźnych na zlecenie Najwyższej Izby Kontroli.

Rozdział 2

Organizacja Najwyższej Izby Kontroli

Art. 13.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli kieruje Najwyższą Izbą Kontroli i odpowiada przed Sejmem za jej działalność.

Art. 14.

1. Prezesa Najwyższej Izby Kontroli – na wniosek Marszałka Sejmu lub grupy co najmniej 35 posłów – powołuje Sejm bezwzględną większością głosów za zgodą Senatu.
2. Senat podejmuje uchwałę w sprawie powołania Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w ciągu miesiąca od dnia otrzymania uchwały Sejmu. Niepodjęcie uchwały w tym terminie oznacza wyrażenie zgody przez Senat.
3. Jeżeli Senat odmawia wyrażenia zgody na powołanie Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Sejm powołuje na stanowisko Prezesa Najwyższej Izby Kontroli inną osobę; przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 15.

Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Prezes Najwyższej Izby Kontroli składa przed Sejmem przysięgę następującej treści:

„Obejmując stanowisko Prezesa Najwyższej Izby Kontroli uroczyście przysięgam, że dochowam wierności postanowieniom Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a powierzone mi obowiązki będę wypełniał bezstronnie i z najwyższą starannością.”

Przysięga może być również złożona z dodaniem słów: „Tak mi dopomóż Bóg.”

Art. 16.

1. Kadencja Prezesa Najwyższej Izby Kontroli trwa 6 lat, licząc od dnia złożenia przysięgi. Po upływie kadencji Prezes Najwyższej Izby Kontroli pełni obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.
2. Ta sama osoba może być Prezesem Najwyższej Izby Kontroli nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
3. Kadencja Prezesa Najwyższej Izby Kontroli wygasa w razie jego śmierci, orzeczenia przez Trybunał Stanu utraty zajmowanego stanowiska lub odwołania.

Art. 17.

1. Sejm odwołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, jeżeli:
 - 1) zrzekł się on stanowiska;
 - 2) uzna, że stał się on trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby;

- 3) został on skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie przestępstwa;
 - 3a) złożył on niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu;
 - 4) Trybunał Stanu orzekł w stosunku do niego zakaz zajmowania kierowniczych stanowisk lub pełnienia funkcji związanych ze szczególną odpowiedzialnością w organach państwowych.
2. Do odwołania Prezesa Najwyższej Izby Kontroli stosuje się odpowiednio przepisy art. 14.

Art. 18.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Prezes Najwyższej Izby Kontroli nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 19.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli nie może należeć do partii politycznej, zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska profesora szkoły wyższej, wykonywać innych zajęć zawodowych ani prowadzić działalności publicznej, niedającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

Art. 20.

1. Prezes Najwyższej Izby Kontroli bierze udział w posiedzeniach Sejmu.
2. (uchylony).

Art. 21.

1. Wiceprezesów Najwyższej Izby Kontroli, w liczbie od 2 do 4, powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.
2. Prezes Najwyższej Izby Kontroli, za zgodą Marszałka Sejmu, powołuje i odwołuje dyrektora generalnego Najwyższej Izby Kontroli.
3. Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w razie potrzeby zastępuje wyznaczony przez niego jeden z wiceprezesów.
4. Do wiceprezesów oraz dyrektora generalnego Najwyższej Izby Kontroli stosuje się przepis art. 19.
5. Ze stanowiskiem wiceprezesa oraz dyrektora generalnego Najwyższej Izby Kontroli nie można łączyć mandatu posła i senatora.

Art. 22.

1. W skład Kolegium Najwyższej Izby Kontroli wchodzi: Prezes Najwyższej Izby Kontroli jako przewodniczący, wiceprezesi i dyrektor generalny Najwyższej Izby Kontroli oraz 14 członków Kolegium.
2. Marszałek Sejmu, na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, powołuje na członków Kolegium:
 - 1) 7 przedstawicieli nauk prawnych lub ekonomicznych;
 - 2) 7 dyrektorów jednostek organizacyjnych Najwyższej Izby Kontroli lub doradców Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, spośród których Prezes Najwyższej Izby Kontroli wyznacza sekretarza Kolegium.
3. Osoby wchodzące w skład Kolegium Najwyższej Izby Kontroli są w sprawowaniu swych funkcji niezależne i mogą w sprawie podejmowanych uchwał zgłaszać do protokołu zdanie odrębne.
4. Kadencja członków Kolegium Najwyższej Izby Kontroli trwa 3 lata, licząc od dnia powołania, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6.
5. Kadencja członka Kolegium Najwyższej Izby Kontroli wygasa w razie jego śmierci lub odwołania.
6. Marszałek Sejmu, na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, odwołuje członka Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, jeżeli:
 - 1) zrzekł się on funkcji;
 - 2) przestał zajmować stanowisko, o którym mowa w ust. 2 pkt 2;
 - 3) nie uczestniczył w posiedzeniach Kolegium Najwyższej Izby Kontroli przez okres przekraczający 1 rok;
 - 4) został on skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie przestępstwa z winy umyślnej.

Art. 23.

1. Kolegium Najwyższej Izby Kontroli zatwierdza:
 - 1) analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej;
 - 2) sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w roku ubiegłym.
2. Kolegium Najwyższej Izby Kontroli uchwała:
 - 1) opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów;
 - 2) wnioski w sprawie rozpatrzenia przez Sejm określonych problemów związanych z działalnością organów wykonujących zadania publiczne;
 - 3) wystąpienia zawierające wynikające z kontroli zarzuty, dotyczące działalności osób wchodzących w skład Rady Ministrów, kierujących urzędami centralnymi, Prezesa Narodowego Banku Polskiego i osób kierujących instytucjami, o których mowa w art. 4 ust. 1;
 - 4) projekt statutu Najwyższej Izby Kontroli;
 - 5) projekt budżetu Najwyższej Izby Kontroli;
 - 6) okresowe plany pracy Najwyższej Izby Kontroli.
3. Kolegium Najwyższej Izby Kontroli opiniuje:

- 1) wniesione przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli programy kontroli i informacje o wynikach szczególnie ważnych kontroli;
- 2) inne sprawy wniesione przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli albo przedstawione przez co najmniej 1/3 członków Kolegium.

Art. 24.

1. Posiedzeniom Kolegium Najwyższej Izby Kontroli przewodniczy Prezes Najwyższej Izby Kontroli lub wyznaczony przez niego wiceprezes.
2. Uchwały zapadają w obecności co najmniej połowy składu Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, w tajnym głosowaniu, większością głosów, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. W przypadku gdy w wyniku głosowania za i przeciw uchwale opowie się równa liczba głosujących, o przyjęciu uchwały rozstrzyga przewodniczący.
4. Prezes Najwyższej Izby Kontroli może zapraszać na posiedzenia Kolegium Najwyższej Izby Kontroli osoby niewchodzące w skład Kolegium.

Art. 25.

1. Jednostkami organizacyjnymi Najwyższej Izby Kontroli są departamenty i delegatury.
2. Organizację wewnętrzną Najwyższej Izby Kontroli, w tym siedziby delegatur i zakres ich właściwości terytorialnej, określa statut Najwyższej Izby Kontroli nadany w drodze zarządzenia przez Marszałka Sejmu, na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.
3. Marszałek Sejmu może w statucie upoważnić Prezesa Najwyższej Izby Kontroli do określania, w drodze zarządzenia, szczegółowej organizacji wewnętrznej jednostek organizacyjnych Najwyższej Izby Kontroli oraz ich właściwości, a także wprowadzania zmian w tym zakresie.

Art. 26.

1. Projekt budżetu Najwyższej Izby Kontroli w brzmieniu uchwalonym przez Kolegium Najwyższej Izby Kontroli *Minister Finansów*³⁾ włącza do projektu budżetu państwa.
2. Prezesowi Najwyższej Izby Kontroli w zakresie wykonywania budżetu Najwyższej Izby Kontroli przysługują uprawnienia *Ministra Finansów*⁴⁾.
3. Wykonanie budżetu Najwyższej Izby Kontroli kontroluje Sejm.

³⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw budżetu, stosownie do art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 2 i art. 7 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, Nr 107, poz. 732, Nr 120, poz. 818 i Nr 173, poz. 1218, która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

⁴⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw budżetu, stosownie do art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 2 i art. 7 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, Nr 107, poz. 732, Nr 120, poz. 818 i Nr 173, poz. 1218, która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

Rozdział 3

Postępowanie kontrolne

Art. 27.

Postępowanie kontrolne przeprowadza się według przepisów niniejszej ustawy.

Art. 28.

Postępowanie kontrolne ma na celu ustalenie stanu faktycznego w zakresie działalności jednostek poddanych kontroli, rzetelne jego udokumentowanie i dokonanie oceny kontrolowanej działalności według kryteriów określonych w art. 5.

Art. 29.

Dla realizacji celu, o którym mowa w art. 28:

- 1) kierownicy jednostek podlegających kontroli mają obowiązek przedkładać na żądanie Najwyższej Izby Kontroli wszelkie dokumenty i materiały niezbędne do przygotowania i przeprowadzenia kontroli, z zachowaniem przepisów o tajemnicy ustawowo chronionej;
- 2) upoważnieni przedstawiciele Najwyższej Izby Kontroli mają prawo do:
 - a) swobodnego wstępu do obiektów i pomieszczeń jednostek kontrolowanych,
 - b) wglądu do wszelkich dokumentów związanych z działalnością jednostek kontrolowanych, pobierania oraz zabezpieczania dokumentów i innych materiałów dowodowych, z zachowaniem przepisów o tajemnicy ustawowo chronionej,
 - c) przeprowadzania oględzin obiektów, składników majątkowych i przebiegu określonych czynności,
 - d) wzywania i przesłuchiwania świadków,
 - e) żądania od pracowników jednostek kontrolowanych udzielania ustnych i pisemnych wyjaśnień,
 - f) zasięgania w związku z przeprowadzaną kontrolą informacji w jednostkach niekontrolowanych oraz żądania wyjaśnień od pracowników tych jednostek,
 - g) korzystania z pomocy biegłych i specjalistów,
 - h) zwoływania narad z pracownikami jednostek kontrolowanych, w związku z przeprowadzaną kontrolą, a także uczestniczenia w posiedzeniach kierownictwa i kolegiów oraz naradach organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Art. 30.

1. Kontrolę przeprowadzają pracownicy Najwyższej Izby Kontroli, zwani dalej „kontrolerami”, na podstawie legitymacji służbowej i imiennego upoważnienia określającego jednostkę kontrolowaną i podstawę prawną do podjęcia kontroli.

2. Imienne upoważnienia do przeprowadzenia kontroli wydają: Prezes, wiceprezesa oraz dyrektorzy i wicedyrektorzy jednostek organizacyjnych Najwyższej Izby Kontroli.
3. Prezes, wiceprezesa, dyrektor generalny oraz pracownicy Najwyższej Izby Kontroli, nadzorujący czynności kontrolne, przeprowadzają kontrolę na podstawie legitymacji służbowej, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Kontrolę spraw lub dokumentów zakwalifikowanych jako *tajne specjalnego znaczenia*⁵⁾ przeprowadza się na podstawie legitymacji służbowej i odrębnego upoważnienia wydanego przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 31.

1. Kontroler podlega wyłączeniu, na wniosek lub z urzędu, z postępowania kontrolnego, jeżeli wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolera trwają także po ustaniu małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.
2. Kontroler może być wyłączony, na wniosek lub z urzędu, z postępowania kontrolnego w każdym czasie, jeżeli zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.
3. O przyczynach powodujących wyłączenie kontroler lub kierownik jednostki kontrolowanej niezwłocznie zawiadamia dyrektora jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli, w której kontroler wykonuje obowiązki, zwanej dalej „właściwą jednostką organizacyjną Najwyższej Izby Kontroli”.
4. O wyłączeniu postanawia dyrektor właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli; postanowienie dyrektora jest ostateczne.
5. Prezes Najwyższej Izby Kontroli może, na wniosek lub z urzędu, wyłączyć z postępowania kontrolnego wszystkich kontrolerów z jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli, jeżeli wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na prawa lub obowiązki dyrektora albo wicedyrektora tej jednostki lub osób im bliskich, określonych w ust. 1; w przypadku wyłączenia Prezes Najwyższej Izby Kontroli wyznacza do postępowania kontrolnego inną jednostkę organizacyjną, powiadamiając o tym Kolegium Najwyższej Izby Kontroli.
6. Do czasu wydania postanowienia, o którym mowa w ust. 4 i 5, kontroler podejmuje jedynie czynności niecierpiące zwłoki.

Art. 32.

1. Postępowanie kontrolne prowadzone jest w siedzibie jednostki kontrolowanej oraz w miejscach i czasie wykonywania jej zadań, a jeżeli tego wymaga dobro kontroli – również w dniach wolnych od pracy i poza godzinami pracy.

⁵⁾ Obecnie: „ściśle tajne”, zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631), która weszła w życie z dniem 11 marca 1999 r.

2. Postępowanie kontrolne lub poszczególne jego czynności przeprowadza się w miarę potrzeby również w siedzibie jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 33.

1. Kontroler jest upoważniony do swobodnego poruszania się na terenie jednostki kontrolowanej bez obowiązku uzyskiwania przepustki oraz zwolniony jest od rewizji osobistej, jeżeli przewiduje ją wewnętrzny regulamin jednostki kontrolowanej.
2. Kierownik jednostki kontrolowanej zapewnia kontrolerowi warunki i środki niezbędne do sprawnego przeprowadzenia kontroli, w szczególności niezwłoczne przedstawianie do kontroli żądanych dokumentów i materiałów, terminowe udzielanie wyjaśnień przez pracowników jednostki, udostępnianie urządzeń technicznych oraz środków transportu z ich obsługą, a w miarę możliwości oddzielnych pomieszczeń z odpowiednim wyposażeniem.

Art. 34.

1. Z budżetu Najwyższej Izby Kontroli pokrywane są:
 - 1) wynagrodzenia dla pracowników jednostki kontrolowanej uczestniczących w postępowaniu kontrolnym prowadzonym w dniach wolnych od pracy i poza godzinami pracy;
 - 2) udokumentowane koszty związane z korzystaniem przez kontrolera z urządzeń technicznych i środków transportu jednostki kontrolowanej.
2. Kierownik jednostki kontrolowanej składa wniosek o pokrycie należności, o których mowa w ust. 1, przed podpisaniem protokołu kontroli lub odmową jego podpisania, pod rygorem utraty roszczenia.

Art. 35.

1. Kontroler ustala stan faktyczny na podstawie zebranych w toku postępowania dowodów.
2. Dowodami są w szczególności dokumenty, zabezpieczone rzeczy, wyniki oględzin, zeznania świadków, opinie biegłych oraz pisemne wyjaśnienia i oświadczenia.

Art. 36.

1. Zebrane w toku postępowania kontrolnego materiały dowodowe kontroler odpowiednio zabezpiecza, w miarę potrzeby przez:
 - 1) oddanie na przechowanie kierownikowi lub innemu pracownikowi jednostki kontrolowanej za pokwitowaniem;
 - 2) przechowanie w jednostce kontrolowanej w oddzielnym, zamkniętym i opieczętowanym pomieszczeniu;
 - 3) zabranie z jednostki kontrolowanej za pokwitowaniem.

2. O zwolnieniu materiałów dowodowych spod zabezpieczenia decyduje kontroler, a w razie jego odmowy – dyrektor właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 37.

1. Kontroler może sporządzać, a w razie potrzeby może zażądać od kierownika jednostki kontrolowanej sporządzenia niezbędnych dla kontroli odpisów lub wyciągów z dokumentów, jak również zestawień i obliczeń na podstawie dokumentów.
2. Zgodność odpisów i wyciągów oraz zestawień i obliczeń z oryginalnymi dokumentami potwierdza kierownik komórki organizacyjnej, w której dokumenty się znajdują, lub osoba do tego upoważniona.
3. Odpisy i wyciągi z dokumentów zabezpieczonych w trybie art. 36 mogą być sporządzane tylko za zgodą i w obecności kontrolera, który potwierdza ich zgodność z oryginałem i wydaje je za pokwitowaniem odbioru.

Art. 38.

1. Kontroler dokonuje pobrania rzeczy w obecności kierownika komórki organizacyjnej, w której rzecz się znajduje, a w razie jego nieobecności – pracownika wyznaczonego przez kierownika jednostki kontrolowanej. Pobrana rzecz powinna być zaopatrzona przez uczestników pobrania w trwałe cechy lub znaki uniemożliwiające zastąpienie jej inną.
2. Z pobrania rzeczy sporządza się protokół, który podpisuje kontroler i osoba uczestnicząca w pobraniu.

Art. 39.

1. W razie potrzeby ustalenia stanu faktycznego obiektów lub innych składników majątkowych albo przebiegu określonych czynności, kontroler może przeprowadzić oględziny.
2. Oględziny przeprowadza się w obecności kierownika komórki organizacyjnej, odpowiedzialnego za przedmiot lub czynności poddane oględzinom, a w razie jego nieobecności – pracownika wyznaczonego przez kierownika jednostki kontrolowanej.
3. Z przebiegu i wyniku oględzin sporządza się niezwłocznie protokół, który podpisuje kontroler i osoba wymieniona w ust. 2.
4. Przebieg i wyniki oględzin mogą być ponadto utrwalone:
 - 1) przez sporządzenie stenogramu; stenogram przekłada się na pismo zwykłe z zaznaczeniem zastosowanego systemu stenografii, dołączając pierwopis stenogramu do protokołu;
 - 2) za pomocą aparatury i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku; utrwalony obraz lub dźwięk stanowi załącznik do protokołu.

Art. 40.

1. Kontroler może żądać od pracowników jednostki kontrolowanej udzielenia mu, w terminie przez niego wyznaczonym, ustnych i pisemnych wyjaśnień w sprawach dotyczących przedmiotu kontroli.
2. Odmowa udzielenia wyjaśnień może nastąpić jedynie w przypadkach, gdy wyjaśnienia mają dotyczyć:
 - 1) tajemnicy ustawowo chronionej innej niż tajemnica służbowa, a kontroler nie posiada właściwego upoważnienia;
 - 2) faktów i okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną lub majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.
3. Prawo odmowy udzielenia wyjaśnień w przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, trwa mimo ustania małżeństwa lub przysposobienia.
4. Udzielający wyjaśnień może uchylić się od odpowiedzi na pytania, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 2.

Art. 41.

1. Każdy może złożyć kontrolerowi ustne lub pisemne oświadczenie dotyczące przedmiotu kontroli.
2. Kontroler nie może odmówić przyjęcia oświadczenia, jeżeli ma ono związek z przedmiotem kontroli.

Art. 42.

1. Kontroler może wzywać pracowników jednostki kontrolowanej do stawienia się w celu ich przesłuchania w charakterze świadków.
2. Kontroler może wzywać do osobistego stawienia się w siedzibie jednostki kontrolowanej lub jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli albo organu administracji rządowej inne osoby niż wymienione w ust. 1 w celu ich przesłuchania w charakterze świadków.
3. W razie potrzeby kontroler może zwrócić się do dyrektora właściwej delegatury Najwyższej Izby Kontroli z wnioskiem o wezwanie wskazanych osób do osobistego stawienia się w siedzibie delegatury lub organu administracji rządowej i przesłuchania ich w charakterze świadków przez upoważnionego pracownika delegatury.
4. Jeżeli osoba wezwana nie może stawić się z powodu choroby lub innej niedającej się pokonać przeszkody, kontroler lub pracownik wymieniony w ust. 3 może dokonać przesłuchania w miejscu pobytu tej osoby.
5. W wezwaniu należy wskazać:
 - 1) nazwę i adres jednostki organizacyjnej kontrolera;
 - 2) imię, nazwisko i adres osoby wzywanej;
 - 3) podstawę prawną, charakter i cel wezwania;
 - 4) datę, godzinę i miejsce stawienia się;

- 5) skutki prawne niezastosowania się do wezwania;
 - 6) imię, nazwisko i stanowisko służbowe wzywającego.
6. W sprawach niecierpiących zwłoki kontroler może dokonać wezwania telegraficznie lub telefonicznie albo w inny sposób, z podaniem danych, o których mowa w ust. 5.

Art. 43.

Nie wolno przesłuchiwać jako świadków:

- 1) obrońcy co do faktów, o których dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę;
- 2) duchownego co do faktów, o których dowiedział się przy spowiedzi.

Art. 44.

1. Osoba obowiązana do zachowania tajemnicy służbowej może być przesłuchana w charakterze świadka co do okoliczności, których dotyczy ten obowiązek.
2. Osoba obowiązana do zachowania tajemnicy państwowej może być przesłuchana w charakterze świadka co do okoliczności, których dotyczy ten obowiązek, tylko po zwolnieniu od obowiązku zachowania tajemnicy, udzielonym na piśmie przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.
3. Osoba obowiązana do zachowania tajemnicy ustawowo chronionej, innej niż określona w ust. 1 i 2, może być przesłuchana w charakterze świadka co do okoliczności, których dotyczy ten obowiązek, tylko po zwolnieniu od obowiązku zachowania tajemnicy, udzielonym na piśmie przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, jeżeli przepisy odrębnych ustaw przewidują dostęp Najwyższej Izby Kontroli do takiej tajemnicy.

Art. 45.

1. Prawo odmowy zeznań w charakterze świadka przysługuje:
 - 1) pracownikowi jednostki kontrolowanej ponoszącemu odpowiedzialność za działalność będącą przedmiotem kontroli;
 - 2) każdej osobie, jeżeli złożenie zeznań mogłoby ją lub osoby wymienione w art. 40 ust. 2 pkt 2 narazić na odpowiedzialność karną lub majątkową.
2. Przepisy art. 40 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 46.

Przed rozpoczęciem przesłuchania kontroler obowiązany jest uprzedzić świadka o grożącej mu odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego zeznania, a w sytuacji określonej w art. 45 poinformować go o przysługującym mu prawie odmowy zeznań.

Art. 47.

1. Z zeznań świadka niezwłocznie sporządza się protokół, który przed podpisaniem daje się świadkowi do odczytania lub na jego żądanie odczytuje się mu czyniąc o tym wzmiankę.

2. Protokół oraz każdą jego stronę podpisują przesłuchujący i świadek. Skreślenia, poprawki i uzupełnienia wymagają omówienia na końcu protokołu i podpisania przez osoby podpisujące protokół.
3. W protokołach przesłuchania świadka, który złożył zeznanie w języku obcym, podaje się w przekładzie na język polski treść złożonego zeznania oraz wskazuje tłumacza. Tłumacz podpisuje protokół przesłuchania.
4. Odmowę lub niemożność podpisania protokołu przez świadka omawia się na końcu protokołu.

Art. 48.

1. Na osobę wezwaną w charakterze świadka, która mimo prawidłowego wezwania nie stawiała się bez uzasadnionej przyczyny we wskazanym czasie i miejscu, kontroler może nałożyć karę pieniężną w wysokości do 100 zł ⁶⁾, a w razie ponownego niezastosowania się do wezwania, karę pieniężną do 200 zł ⁷⁾.
2. Na postanowienie o nałożeniu kary pieniężnej służy ukaranemu, w terminie 7 dni od daty otrzymania postanowienia, zażalenie do dyrektora właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli; w razie złożenia zażalenia za pośrednictwem kontrolera, który wydał postanowienie, może on zażalenie uwzględnić i uchylić postanowienie.
3. Dyrektor, w drodze postanowienia, uwzględni zażalenie albo utrzymuje zaskarżone postanowienie w mocy. Postanowienie dyrektora jest ostateczne.
4. Kara pieniężna podlega uchyleniu przez kontrolera, jeżeli osoba wezwana usprawiedliwi niestawienie się na wezwanie. W razie odmowy uchylenia stosuje się odpowiednio przepis ust. 2.
5. Kara pieniężna podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 49.

1. Jeżeli w toku kontroli konieczne jest zbadanie określonych zagadnień wymagających wiadomości specjalnych, dyrektor właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli, z własnej inicjatywy lub na wniosek kontrolera, powołuje biegłego.
2. W postanowieniu o powołaniu biegłego określa się przedmiot i zakres badań oraz termin wydania opinii.
3. W wyniku przeprowadzonych badań biegły sporządza szczegółowe sprawozdanie zawierające opis przeprowadzonych badań wraz z wydaną na ich podstawie opinią.
4. Jeżeli w toku kontroli ujawni się potrzeba dokonania przez kontrolera określonych czynności badawczych z udziałem specjalisty w danej dziedzinie wiedzy lub praktyki, kontroler może, w drodze postanowienia, powołać specjalistę do udziału w tych czynnościach, określając przedmiot i czas jego działania.

⁶⁾ Po denominacji, zgodnie z art. 4 ust. 6a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego (Dz. U. Nr 84, poz. 386 oraz z 1995 r. Nr 16, poz. 79), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1995 r.

⁷⁾ Po denominacji, zgodnie z art. 4 ust. 6a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego (Dz. U. Nr 84, poz. 386 oraz z 1995 r. Nr 16, poz. 79), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1995 r.

5. Biegły i specjalista działają na podstawie postanowienia o ich powołaniu.
6. Kierownik jednostki kontrolowanej może wystąpić za pośrednictwem kontrolera do dyrektora właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli z wnioskiem o wyłączenie z postępowania kontrolnego powołanego biegłego lub specjalisty z przyczyn określonych w art. 31 ust. 1 i 2.

Art. 49a.

Jeżeli w toku kontroli powstanie wątpliwość wymagająca interpretacji przepisów prawnych związanych z ochroną praw lub interesów Skarbu Państwa, dyrektor właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli lub upoważniona przez niego osoba zwraca się do Prezesa Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa o wydanie opinii prawnej w tej sprawie.

Art. 50.

1. Świadkowi przysługuje zwrot utraconego zarobku i poniesionych przez niego kosztów związanych z wezwaniem.
2. Biegłemu i specjalście przysługuje wynagrodzenie oraz zwrot poniesionych przez niego nieodzownych wydatków.
3. Wydatki, o których mowa w ust. 1 i 2, pokrywane są z budżetu Najwyższej Izby Kontroli.
4. Prezes Najwyższej Izby Kontroli określi, w drodze zarządzenia, wysokość kosztów i wynagrodzeń oraz szczegółowe zasady i tryb ich przyznawania świadkom, biegłym i specjalistom. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 51.

1. Kontroler obowiązany jest niezwłocznie poinformować kierownika jednostki kontrolowanej o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego albo niepowetowanej szkody w mieniu, w celu zapobieżenia występującemu niebezpieczeństwu lub szkodzie.
2. Kierownik jednostki kontrolowanej obowiązany jest niezwłocznie poinformować kontrolera o podjętych działaniach zapobiegających stanowi zagrożenia, o którym mowa w ust. 1.
3. W przypadku powzięcia przez kontrolera uzasadnionego podejrzenia, że działania przewidziane w ust. 1 i 2 są niewystarczające, powiadamia on niezwłocznie o stwierdzonych zagrożeniach kierownika jednostki nadrzędnej lub właściwy organ państwowy.
4. Kontroler może w toku kontroli informować kierownika jednostki kontrolowanej o ustaleniach wskazujących na nieprawidłowości w działalności tej jednostki.

Art. 52.

1. Kontroler ma prawo zwołać w toku kontroli, w szczególnie uzasadnionych okolicznościach, naradę z pracownikami jednostki kontrolowanej dla omówienia kwestii związanych z przeprowadzaną kontrolą.

2. O planowanym zwołaniu narady kontroler uprzedza kierownika jednostki kontrolowanej, uzgadniając z nim czas i miejsce narady.

Art. 53.

1. Wyniki przeprowadzonej kontroli kontroler przedstawia w protokole kontroli.
2. Protokół kontroli zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli działalności jednostki kontrolowanej, w tym ustalonych nieprawidłowości, z uwzględnieniem przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych.

Art. 54.

Protokół kontroli podpisują kontroler i kierownik jednostki kontrolowanej, a w razie jego nieobecności osoba pełniąca jego obowiązki.

Art. 55.

1. Kierownikowi jednostki kontrolowanej lub osobie pełniącej jego obowiązki przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole.
2. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli. W szczególnych przypadkach dyrektor właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli może przedłużyć ten termin.
3. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 1, kontroler jest obowiązany dokonać ich analizy i w miarę potrzeby podjąć dodatkowe czynności kontrolne, a w przypadku stwierdzenia zasadności zastrzeżeń zmienić lub uzupełnić odpowiednią część protokołu kontroli.
4. W razie nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części kontroler przekazuje na piśmie swoje stanowisko zgłaszającemu zastrzeżenia.

Art. 56.

1. Kierownik jednostki kontrolowanej lub osoba pełniąca jego obowiązki może w terminie 7 dni od dnia otrzymania stanowiska, o którym mowa w art. 55 ust. 4, zgłosić na piśmie umotywowane zastrzeżenia do dyrektora właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli, który przekazuje je, w celu rozpatrzenia, komisji odwoławczej.
2. W skład komisji odwoławczej wchodzi:
 - 1) dyrektor lub wicedyrektor właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli jako przewodniczący;
 - 2) 2 pracowników nadzorujących czynności kontrolne, wyznaczonych przez dyrektora.
3. Komisja odwoławcza lub jeden z jej członków, wyznaczony przez przewodniczącego, może przyjmować wyjaśnienia od zgłaszającego zastrzeżenia i kontrolera, a gdy uzna to za konieczne, przeprowadzać także inne czynności dowodowe.

4. Komisja odwoławcza podejmuje uchwałę w sprawie zastrzeżeń w pełnym składzie, większością głosów i niezwłocznie przekazuje ją wraz z uzasadnieniem Prezesowi lub upoważnionemu przez niego wiceprezesowi Najwyższej Izby Kontroli; po zatwierdzeniu przez Prezesa lub wiceprezesa uchwała komisji odwoławczej jest ostateczna.
5. W razie odmowy zatwierdzenia uchwały Prezes lub upoważniony przez niego wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli powołuje dla ostatecznego rozpatrzenia zastrzeżeń komisję rozstrzygającą w składzie 3 pracowników nadzorujących czynności kontrolne, wyznaczając jej przewodniczącego.
6. Do rozpatrywania zastrzeżeń przez komisję rozstrzygającą stosuje się odpowiednio przepisy ust. 3 i 4, z tym że uchwała komisji rozstrzygającej jest ostateczna.
7. Uchwałę komisji odwoławczej, zatwierdzoną przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, albo uchwałę komisji rozstrzygającej doręcza się, wraz z uzasadnieniem, zgłaszającemu zastrzeżenia.

Art. 57.

1. Kierownik jednostki kontrolowanej lub osoba pełniąca jego obowiązki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania pisemne wyjaśnienie tej odmowy.
2. W razie zgłoszenia zastrzeżeń termin do złożenia wyjaśnienia o odmowie podpisania protokołu liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie rozpatrzenia tych zastrzeżeń.
3. O odmowie podpisania protokołu kontroli i złożeniu wyjaśnienia kontroler czyni wzmiankę w protokole.
4. Odmowa podpisania protokołu kontroli przez osobę wymienioną w ust. 1 nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez kontrolera i realizacji ustaleń kontroli.

Art. 58.

1. Na wniosek kontrolera kierownik jednostki kontrolowanej lub jednostki nadrzędnej zwołuje naradę pokontrolną, z udziałem zainteresowanych pracowników, w celu omówienia stwierdzonych nieprawidłowości i wniosków, jakie wynikają z ustaleń kontroli.
2. Kierownik jednostki, o której mowa w ust. 1, uzgadnia z kontrolerem czas i miejsce odbycia narady, a także zapewnia protokołowanie jej przebiegu. Jeden egzemplarz protokołu doręcza się kontrolerowi w terminie z nim uzgodnionym.

Art. 59.

1. Przed sporządzeniem przez Najwyższą Izbę Kontroli wystąpienia pokontrolnego kontroler może zwrócić się do kierownika jednostki kontrolowanej lub osoby pełniącej jego obowiązki o złożenie w wyznaczonym terminie dodatkowych wyjaśnień na piśmie dotyczących przyczyn i okoliczności powstania nieprawidłowości przedstawionych w protokole kontroli.

2. Kierownik jednostki kontrolowanej lub osoba pełniąca jego obowiązki może z własnej inicjatywy złożyć kontrolerowi w terminie z nim uzgodnionym pisemne wyjaśnienia, o których mowa w ust. 1.

Art. 60.

1. Najwyższa Izba Kontroli przekazuje kierownikowi jednostki kontrolowanej, a w razie potrzeby także kierownikowi jednostki nadrzędnej oraz właściwym organom państwowym lub samorządowym, wystąpienia pokontrolne.
2. Wystąpienie pokontrolne zawiera oceny kontrolowanej działalności, wynikające z ustaleń opisanych w protokole kontroli, a w razie stwierdzenia nieprawidłowości – także uwagi i wnioski w sprawie ich usunięcia.
3. W wystąpieniu pokontrolnym może być także zawarta ocena wskazująca na niezasadność zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji przez osobę odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości w jednostkach, o których mowa w art. 2 ust. 1 i art. 4 ust. 1.
4. Ocena, o której mowa w ust. 3, może stanowić podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rozwiązania stosunku pracy z winy pracownika bez wypowiedzenia albo odwołania go z zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji.

Art. 61.

1. Kierownik jednostki kontrolowanej lub organ, któremu przekazano wystąpienie pokontrolne, może w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania zgłosić umotywowane zastrzeżenia w sprawie zawartych w nim ocen, uwag i wniosków do dyrektora właściwej jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli; do zgłaszania i rozpatrywania tych zastrzeżeń stosuje się odpowiednio art. 56.
2. W przypadku wystąpień pokontrolnych przekazywanych przez Prezesa lub wiceprezesów Najwyższej Izby Kontroli zastrzeżenia zgłasza się, w terminie określonym w ust. 1, do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli.
3. Kolegium podejmuje uchwałę w sprawie zastrzeżeń w trybie określonym w art. 24 ust. 1–3; uchwała Kolegium jest ostateczna i wraz z uzasadnieniem jest doręczana zgłaszającemu zastrzeżenia; przepis art. 56 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 62.

1. Kierownik jednostki kontrolowanej lub organ, któremu przekazano wystąpienie pokontrolne, jest obowiązany, w terminie określonym w wystąpieniu, nie krótszym niż 14 dni, poinformować Najwyższą Izbę Kontroli o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.
2. W przypadku gdy zostały przedstawione zastrzeżenia w myśl art. 61, termin, o którym mowa w ust. 1, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały.

Art. 63.

1. W razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia Najwyższa Izba Kontroli zawiadamia organ powołany do ścigania przestępstw

- lub wykroczeń oraz informuje o tym kierownika jednostki kontrolowanej lub kierownika jednostki nadrzędnej i właściwy organ państwowy lub samorządowy.
2. Organ powołany do ścigania przestępstw lub wykroczeń obowiązany jest zawiadomić Najwyższą Izbę Kontroli o wynikach postępowania.
 3. W razie ujawnienia innych czynów niż określone w ust. 1, za które ustawowo przewidziana jest odpowiedzialność, Najwyższa Izba Kontroli zawiadamia o tym właściwe organy; przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.
 4. W razie ujawnienia naruszenia dyscypliny finansów publicznych Najwyższa Izba Kontroli może wnieść wniosek o ukaranie, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 64.

1. Protokoły kontroli i wystąpienia pokontrolne stanowią podstawę do opracowywania przez Najwyższą Izbę Kontroli informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1, przed przedłożeniem Sejmowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesowi Rady Ministrów, Prezes Najwyższej Izby Kontroli przesyła właściwym naczelnym lub centralnym organom państwowym, które w terminie 7 dni od dnia otrzymania mogą przedstawić swoje stanowisko. Stanowisko dołącza się do informacji; Prezes Najwyższej Izby Kontroli może do tego stanowiska przedstawić swoją opinię.
3. Na żądanie Sejmu, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub Prezesa Rady Ministrów albo gdy wystąpiły szczególnie ważne okoliczności Prezes Najwyższej Izby Kontroli niezwłocznie przekazuje informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli nie czekając na stanowisko, o którym mowa w ust. 2.

Art. 65.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli określi, w drodze zarządzenia, zadania pracowników nadzorujących i wykonujących czynności kontrolne w postępowaniu kontrolnym oraz szczegółowe zasady przygotowywania kontroli, dokumentowania poszczególnych czynności kontrolnych, sporządzania protokołu kontroli, wystąpienia pokontrolnego i informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli, a także prowadzenia postępowania w sprawie rozpatrywania zastrzeżeń. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Rozdział 4

Pracownicy Najwyższej Izby Kontroli

Art. 66.

1. Pracownikami Najwyższej Izby Kontroli są: Prezes, wiceprezesi, dyrektor generalny Najwyższej Izby Kontroli, pracownicy nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne oraz pracownicy zatrudnieni na stanowiskach administracyjnych i obsługi.

2. Pracownikami nadzorującymi czynności kontrolne są pracownicy zatrudnieni na stanowiskach:
 - 1) dyrektorów jednostek organizacyjnych;
 - 2) wicedyrektorów jednostek organizacyjnych;
 - 3) doradców Prezesa Najwyższej Izby Kontroli;
 - 4) doradców prawnych, ekonomicznych, technicznych.
3. Pracownikami wykonującymi czynności kontrolne są pracownicy zatrudnieni na stanowiskach:
 - 1) głównych specjalistów kontroli państwowej;
 - 2) specjalistów kontroli państwowej;
 - 3) starszych inspektorów kontroli państwowej;
 - 4) inspektorów kontroli państwowej;
 - 5) młodszych inspektorów kontroli państwowej.

Art. 67.

Pracownikiem nadzorującym lub wykonującym czynności kontrolne może być osoba, która:

- 1) ma obywatelstwo polskie;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była karana za przestępstwo popełnione z winy umyślnej;
- 4) ma wyższe wykształcenie;
- 5) ma stan zdrowia pozwalający na zatrudnienie na określonym stanowisku.

Art. 68.

1. Stosunek pracy z pracownikiem nadzorującym lub wykonującym czynności kontrolne nawiązuje się na podstawie mianowania, poprzedzonego umową o pracę na czas nie dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 6.
2. Pracowników nadzorujących lub wykonujących czynności kontrolne mianuje i rozwiązuje z nimi stosunek pracy Prezes Najwyższej Izby Kontroli.
3. Rozwiązanie stosunku pracy z mianowanymi pracownikami Najwyższej Izby Kontroli – członkami Kolegium Najwyższej Izby Kontroli – wymaga zgody tego Kolegium.
4. Stosunek pracy z pracownikiem, o którym mowa w ust. 1, nawiązuje się na podstawie umowy o pracę, jeżeli jest on zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy.
5. Mianowanie jest uzależnione od aplikacji kontrolerskiej zakończonej złożeniem egzaminu z wynikiem pozytywnym przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.
6. Prezes Najwyższej Izby Kontroli może, w przypadkach uzasadnionych kwalifikacjami lub praktyką zawodową, mianować pracownika nadzorującego lub wykonującego czynności kontrolne bez uprzedniego zawierania umowy o pracę, a także bez zachowania wymogu aplikacji kontrolerskiej.

7. Prezes Najwyższej Izby Kontroli określi, w drodze zarządzenia, sposób przeprowadzania aplikacji kontrolerskiej i egzaminu.

Art. 68a.

1. Na stanowisko pracownika nadzorującego lub wykonującego czynności kontrolne może zostać przeniesiony członek korpusu służby cywilnej w rozumieniu ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 170, poz. 1218, z późn. zm.⁸⁾) w drodze porozumienia pracodawców.
2. Do przeniesienia, o którym mowa w ust. 1, stosuje się art. 68 ust. 1 i 6.
3. Przeniesienia, o którym mowa w art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej, dokonuje Prezes Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 69.

Pracownicy na stanowiskach administracyjnych i obsługi zatrudniani są na podstawie umowy o pracę.

Art. 70.

1. Przy mianowaniu pracownik Najwyższej Izby Kontroli składa pisemne ślubowanie następującej treści:
„Ślubuję służyć Państwu Polskiemu, przestrzegać porządku prawnego, wykonywać obowiązki pracownika Najwyższej Izby Kontroli sumiennie, bezstronnie, zgodnie z najlepszą wiedzą i wolą”.
2. Akt mianowania zawiera:
 - 1) imię i nazwisko pracownika;
 - 2) datę mianowania;
 - 3) stanowisko służbowe i jednostkę organizacyjną;
 - 4) składniki i wysokość wynagrodzenia.

Art. 71.

Do obowiązków pracownika nadzorującego lub wykonującego czynności kontrolne należy w szczególności:

- 1) należyte, bezstronne i terminowe wykonywanie zadań;
- 2) obiektywne ustalanie i rzetelne dokumentowanie wyników kontroli;
- 3) przestrzeganie tajemnicy ustawowo chronionej;
- 4) godne zachowanie się w służbie i poza służbą;
- 5) stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Art. 72.

1. Pracownik Najwyższej Izby Kontroli jest obowiązany sumiennie wypełniać polecenia służbowe przełożonych.

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 i Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 123, poz. 847 i Nr 176, poz. 1242.

2. Jeżeli polecenie służbowe w przekonaniu pracownika jest niezgodne z prawem lub zawiera znamiona pomyłki, pracownik powinien przedstawić swoje zastrzeżenia przełożonemu; w razie pisemnego potwierdzenia polecenia jest obowiązany je wykonać, z zastrzeżeniem ust. 3; o ile w toku dalszego postępowania okaże się, że stanowisko pracownika było uzasadnione, przełożony, który wydał polecenie, ponosi z tego tytułu odpowiedzialność.
3. Pracownikowi nie wolno wykonywać poleceń, których wykonanie stanowiłoby przestępstwo lub groziło niepowetowaną szkodą.

Art. 73.

1. Pracownik Najwyższej Izby Kontroli jest obowiązany zachować w tajemnicy informacje, które uzyskał w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych.
2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa również po ustaniu zatrudnienia.
3. Od obowiązku zachowania tajemnicy, o której mowa w ust. 1, może zwolnić Prezes Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 74.

1. Pracownik nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne nie może być członkiem partii politycznej ani prowadzić działalności politycznej.
2. Pracownikowi, o którym mowa w ust. 1, ubiegającemu się o mandat posła lub senatora udziela się urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej, a w przypadku uzyskania mandatu na czas jego wykonywania.

Art. 75.

1. Pracownik nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne nie może wykonywać zajęć, które godziłyby w interes Najwyższej Izby Kontroli lub byłyby niezgodne z jej zadaniami, a także pozostawałyby w sprzeczności z obowiązkami pracownika lub mogłyby wywoływać podejrzenie o stronnictwo lub interesowność.
2. Pracownik nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne może podjąć dodatkowe zajęcie zarobkowe po uzyskaniu zgody Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 76.

1. Pracownik mianowany podlega okresowym ocenom kwalifikacyjnym nie rzadziej niż raz na 3 lata.
2. Oceny dokonuje przełożony pracownika mianowanego; o treści oceny kwalifikacyjnej przełożony powiadamia pracownika.
3. Pracownik może odwołać się od oceny kwalifikacyjnej do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w terminie 14 dni od powiadomienia go o treści oceny.
4. Prezes Najwyższej Izby Kontroli określi, w drodze zarządzenia, termin i tryb dokonywania okresowych ocen kwalifikacyjnych, rozpatrywania odwołań od ocen oraz warunki, zakres i kryteria zwolnienia od okresowych ocen.

Art. 77.

1. Prezes Najwyższej Izby Kontroli, w przypadkach uzasadnionych potrzebami służbowymi, może przenieść pracownika nadzorującego lub wykonującego czynności kontrolne do innej jednostki organizacyjnej lub do pracy niezwiązanej z nadzorowaniem lub wykonywaniem czynności kontrolnych, w miejscowości będącej siedzibą jednostki organizacyjnej, w której pracownik wykonuje obowiązki.
2. Prezes Najwyższej Izby Kontroli, w przypadkach uzasadnionych potrzebami służbowymi, może przenieść pracownika, o którym mowa w ust. 1, do jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli w miejscowości innej niż siedziba jednostki organizacyjnej, w której pracownik wykonuje obowiązki.
3. Przeniesienie, o którym mowa w ust. 2, kobiety w ciąży lub pracownika sprawującego samodzielnie opiekę nad dzieckiem w wieku do piętnastu lat, a także w przypadku gdy stoją temu na przeszkodzie szczególnie ważne względy osobiste lub rodzinne pracownika, możliwe jest tylko za zgodą zainteresowanego.
4. Przeniesienie, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być dokonane do pracy zgodnej z kwalifikacjami pracownika, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, nie częściej niż raz na 2 lata, z wynagrodzeniem nie niższym niż dotychczas pobierane.
5. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, pracownikom przysługują uprawnienia na zasadach określonych w przepisach o pracownikach urzędów państwowych.

Art. 77a.

1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek dyrektora generalnego urzędu, o którym mowa w *art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483, z późn. zm.⁹⁾¹⁰⁾*, Prezes Najwyższej Izby Kontroli może przenieść pracownika nadzorującego lub wykonującego czynności kontrolne albo pracownika zatrudnionego na stanowisku administracyjnym lub obsługi do pracy na stanowisku urzędniczym w tym urzędzie.
2. Przeniesienie, o którym mowa w ust. 1, dokonywane jest za zgodą pracownika; na czas przeniesienia pracownikowi udzielany jest urlop bezpłatny w Najwyższej Izbie Kontroli.

Art. 78.

1. Pracownikowi nadzorującemu lub wykonującemu czynności kontrolne, delegowanemu służbowo do zajęć poza stałym miejscem pracy, przysługują: zwrot kosztów podróży i zakwaterowania oraz diety na zasadach określonych w odrębnych przepisach, z zastrzeżeniem ust. 2.

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255, z 2001 r. Nr 102, poz. 1116, Nr 111, poz. 1194, Nr 128, poz. 1403 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 150, poz. 1237, Nr 153, poz. 1271, Nr 238, poz. 2025 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256 i 2257, z 2004 r. Nr 33, poz. 287, Nr 179, poz. 1845 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 132, poz. 1110 i Nr 249, poz. 2104 oraz z 2006 r. Nr 45, poz. 319 i Nr 79, poz. 549.

¹⁰⁾ Utraciła moc z dniem 26 października 2006 r. na podstawie art. 133 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 170, poz. 1218).

2. Pracownikowi, o którym mowa w ust. 1, na terenie kraju przysługuje dieta w podwójnej wysokości.

Art. 79.

Pracownikowi nadzorującemu lub wykonującemu czynności kontrolne przez okres nie krótszy niż 10 lat w Najwyższej Izbie Kontroli przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 6 dni roboczych, a po 20 latach pracy – w wymiarze 12 dni roboczych.

Art. 80.

1. Pracownikowi nadzorującemu lub wykonującemu czynności kontrolne przez okres nie krótszy niż 5 lat może być przyznany, co najwyżej dwukrotnie w okresie zatrudnienia w Najwyższej Izbie Kontroli, płatny urlop dla poratowania zdrowia w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo 6 miesięcy, z wynagrodzeniem obliczonym tak jak za urlop wypoczynkowy.
2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela Prezes Najwyższej Izby Kontroli na wniosek pracownika, umotywowany opinią komisji lekarskiej o stanie zdrowia.

Art. 81.

1. Pracownikom Najwyższej Izby Kontroli przysługuje dodatek za wieloletnią pracę w wysokości wynoszącej po 5 latach pracy 5 % miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1 % za każdy dalszy rok pracy aż do osiągnięcia 20 % miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.
2. Zaliczanie okresów pracy do okresu pracy, od którego zależy wysokość dodatku za wieloletnią pracę, odbywa się na zasadach określonych w przepisach o pracownikach urzędów państwowych.

Art. 82.

1. Pracownikowi Najwyższej Izby Kontroli przysługują nagrody jubileuszowe za wieloletnią pracę w wysokości:
 - 1) po 20 latach pracy – 75 % wynagrodzenia miesięcznego;
 - 2) po 25 latach pracy – 100 % wynagrodzenia miesięcznego;
 - 3) po 30 latach pracy – 150 % wynagrodzenia miesięcznego;
 - 4) po 35 latach pracy – 200 % wynagrodzenia miesięcznego;
 - 5) po 40 latach pracy – 300 % wynagrodzenia miesięcznego;
 - 6) po 45 latach pracy – 400 % wynagrodzenia miesięcznego.
2. Zaliczanie okresów pracy, sposób obliczania i wypłacania nagród jubileuszowych odbywa się na zasadach określonych w przepisach o pracownikach urzędów państwowych.

Art. 83.

Pracownikowi Najwyższej Izby Kontroli, z którym rozwiązano stosunek pracy z powodu nabycia prawa do emerytury lub *renty inwalidzkiej*¹¹⁾ albo na skutek orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości trzykrotnego, a w przypadku stażu pracy powyżej 20 lat – sześciokrotnego wynagrodzenia, otrzymanego za ostatni miesiąc zatrudnienia.

Art. 84.

W Najwyższej Izbie Kontroli tworzy się zakładowy fundusz nagród wynoszący 8,5 % funduszu płac. Wysokość i zasady przyznawania indywidualnych nagród z tego funduszu określają odrębne przepisy.

Art. 85.

1. Czas pracy w Najwyższej Izbie Kontroli nie może przekraczać 40 godzin na tydzień i 8 godzin na dobę.
2. Rozkład czasu pracy w tygodniu oraz jego wymiar w poszczególnych dniach tygodnia ustala Prezes Najwyższej Izby Kontroli. Dni tygodnia niebędących dniami pracy w Najwyższej Izbie Kontroli nie wlicza się do urlopu wypoczynkowego.
3. Pracownik nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne może być w uzasadnionych przypadkach, w szczególności ze względu na dobro kontroli, zatrudniony poza normalnymi godzinami pracy bez prawa do oddzielnego wynagrodzenia.
4. Pracownikowi nadzorującemu lub wykonującemu czynności kontrolne przysługuje wolny czas za pracę poza normalnymi godzinami pracy wykonywaną w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy.

Art. 86.

1. Pracownicy Najwyższej Izby Kontroli, z wyjątkiem Prezesa, wiceprezesów, dyrektora generalnego, dyrektorów i wicedyrektorów jednostek organizacyjnych oraz doradców Prezesa, mają prawo zrzeszania się w związkach zawodowych.
2. Pracownicy nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne mogą należeć do związku zawodowego zrzeszającego wyłącznie pracowników Najwyższej Izby Kontroli. W Najwyższej Izbie Kontroli może działać tylko jeden związek zawodowy zrzeszający pracowników, o których mowa w zdaniu pierwszym.

Art. 87.

Pracownikowi Najwyższej Izby Kontroli nie wolno uczestniczyć w strajkach ani w akcjach zakłócających funkcjonowanie Najwyższej Izby Kontroli.

¹¹⁾ Obecnie: renty z tytułu niezdolności do pracy, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

Art. 88.

1. Wiceprezesi i dyrektor generalny Najwyższej Izby Kontroli oraz pracownicy nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności karnej z powodu swoich czynności służbowych bez uprzedniej zgody Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, a Prezes Najwyższej Izby Kontroli – bez zgody Sejmu.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio również po ustaniu stosunku pracy.

Art. 89.

1. Pracownik mianowany ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za naruszenie obowiązków służbowych lub uchybienie godności stanowiska.
2. Karami dyscyplinarnymi są:
 - 1) upomnienie;
 - 2) nagana;
 - 3) nagana z pozbawieniem możliwości awansowania przez okres do 3 lat do wyższej grupy wynagrodzenia;
 - 4) przeniesienie na niższe stanowisko służbowe z jednoczesnym obniżeniem wynagrodzenia zasadniczego o jedną kategorię;
 - 5) wydalenie z pracy w Najwyższej Izbie Kontroli.
3. Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego po upływie 3 miesięcy od dnia uzyskania przez przełożonego wiadomości o popełnionym przewinieniu; nie można wszcząć postępowania ani wydać orzeczenia o ukaraniu po upływie 3 lat od popełnienia przewinienia. Jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przewidziano to w przepisach Kodeksu karnego.
4. W sprawach dyscyplinarnych orzekają, na zasadzie niezawisłości, Komisja Dyscyplinarna i Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna przy Prezesie Najwyższej Izby Kontroli.
5. Obwiniony może ustanowić obrońcę tylko spośród pracowników mianowanych Najwyższej Izby Kontroli.
6. Postępowanie dyscyplinarne może toczyć się w razie nieusprawiedliwionej nieobecności pracownika.
7. Koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Najwyższa Izba Kontroli.
8. Marszałek Sejmu, na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, określi, w drodze zarządzenia, organizację, skład, tryb powoływania komisji dyscyplinarnych i rzeczników dyscyplinarnych oraz tryb postępowania dyscyplinarnego w Najwyższej Izbie Kontroli. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 90.

1. W przypadku wszczęcia postępowania dyscyplinarnego Prezes Najwyższej Izby Kontroli może zawiesić pracownika w czynnościach służbowych na okres do zakończenia postępowania, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy.

2. W okresie zawieszenia, o którym mowa w ust. 1, pracownik mianowany zachowuje prawo do wynagrodzenia i innych świadczeń przysługujących na podstawie stosunku pracy.

Art. 91.

1. Pracownik mianowany zostaje z mocy prawa zawieszony w pełnieniu obowiązków służbowych w razie tymczasowego aresztowania do czasu wygaśnięcia stosunku pracy, chyba że wcześniej rozwiązano z nim stosunek pracy bez wypowiedzenia z jego winy.
2. Wynagrodzenie pracownika mianowanego w okresie tymczasowego aresztowania ulega ograniczeniu do połowy. Jeżeli zapadł wyrok uniewinniający lub postępowanie karne zostało umorzone, pracownikowi wypłaca się pozostałą część wynagrodzenia, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Nie wypłaca się pozostałej części wynagrodzenia, jeżeli postępowanie karne zostało umorzone warunkowo lub na podstawie amnestii, a pracownik w przepisanim trybie nie domagał się rehabilitacji.

Art. 92.

1. Stosunek pracy z pracownikiem mianowanym rozwiązuje się bez wypowiedzenia z jego winy w razie:
 - 1) prawomocnego wyroku skazującego za przestępstwo popełnione z winy umyślnej,
 - 2) prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej wydalenia z pracy w Najwyższej Izbie Kontroli.
2. Stosunek pracy z pracownikiem mianowanym rozwiązuje się bez wypowiedzenia w razie:
 - 1) trwającej dłużej niż 1 rok niezdolności do pracy spowodowanej chorobą;
 - 2) nieusprawiedliwionego niezgłoszenia się do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w okolicznościach, o których mowa w ust. 3.
- 2a. W razie niezdolności do pracy z powodu choroby, o której mowa w ust. 2 pkt 1, pracownik mianowany zachowuje prawo do świadczeń pieniężnych przez okres przewidziany w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.
3. Prezes Najwyższej Izby Kontroli w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie długotrwałego korzystania ze zwolnień lekarskich, może z urzędu skierować pracownika mianowanego do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu ustalenia, czy jego stan zdrowia pozwala na zatrudnienie go na zajmowanym stanowisku.

Art. 93.

1. Stosunek pracy z pracownikiem mianowanym rozwiązuje się za wypowiedzeniem w razie:
 - 1) otrzymania negatywnej oceny kwalifikacyjnej, potwierdzonej kolejną oceną negatywną, dokonaną nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy i nie później niż przed upływem 1 roku od dokonania pierwszej oceny;

- 2) orzeczenia przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku.
2. Stosunek pracy z pracownikiem mianowanym można rozwiązać za wypowiedzeniem w razie:
- 1) osiągnięcia wieku i stażu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury na podstawie *przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników*¹²⁾;
 - 2) likwidacji jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli lub reorganizacji tej jednostki, jeżeli przeniesienie pracownika za jego zgodą do innej jednostki organizacyjnej nie jest możliwe; rozwiązanie stosunku pracy z tej przyczyny wywołuje skutki, jakie przepisy prawa wiążą z rozwiązaniem stosunku pracy z mianowanym urzędnikiem państwowym z powodu likwidacji urzędu.
3. Okres wypowiedzenia stosunku pracy z pracownikiem mianowanym wynosi 3 miesiące i kończy się ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego.

Art. 94.

Rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem mianowanym może nastąpić:

- 1) w drodze porozumienia stron;
- 2) za trzymiesięcznym wypowiedzeniem dokonany przez pracownika.

Art. 95.

W okresie wypowiedzenia pracownik mianowany może być zwolniony z pełnienia obowiązków, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia i innych świadczeń przysługujących na podstawie stosunku pracy.

Art. 96.

Od decyzji Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w sprawach, o których mowa w art. 77 ust. 2, art. 92 i 93, pracownikowi mianowanemu przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

Art. 97.

Marszałek Sejmu, na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, określi, w drodze zarządzenia, wymagane kwalifikacje, zasady wynagradzania oraz tabele stanowisk pracowników Najwyższej Izby Kontroli. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

¹²⁾ Obecnie: przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Rozdział 5

Przepisy karne

Art. 98.

Kto uchyla się od kontroli, o której mowa w niniejszej ustawie, lub utrudnia jej prowadzenie, w szczególności przez nieprzedstawienie potrzebnych do kontroli dokumentów, bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 99–102. (pominięte).¹³⁾

Art. 103.

1. Traci moc ustawa z dnia 8 października 1980 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 22, poz. 82 oraz z 1989 r. Nr 34, poz. 178).
2. (pominięty).¹⁴⁾
3. (pominięty).¹⁵⁾

Art. 104.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów art. 14–19 i art. 102, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

¹³⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.

¹⁴⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.

¹⁵⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.